

YETİŞKİNLERİN ÇOCUK YAZARI OLMAK

Mustafa Ruhi ŞİRİN

Bir yazarın çocuk yazarı olup olmadığına kim karar vermelidir? Yazarın kendisi mi eleştirmenler mi çocuk veya yetişkin okur mu? Yazarın kendini nasıl tanımladığından çok, aslolan eseridir. Eserin bütününden ve anlatımın tonundan, çocuk-yetişkin dil dizgesine göre mi, çocuk-yetişkin bakışına göre mi yazılıp yazılmadığını öğrenebiliriz. Ancak, yazarın pandora kutusunda kendine sakladığı, eseri ile arasındaki gizli sözleşmenin önemli hattâ belirleyici olduğu da unutulmamalıdır.

Yazar ya da sanatçı bu gizli sözleşmeye neden gerek duyar? Kuşkusuz eserin büyüğü sürsün, zamana karşı dirensin ister. Böylece de iddiasını sürdürmüş olur. Çünkü her yazar-sanatçı metnin-eserin kolay keşfedilmediğini bilir.

Ya kitapla birlikte pandoralarını hemen açveren yazarlara ne demeli? Hemen ilk sayfada hem eseri hem de kendilerini ifşa etmeleri biraz garip değil mi! Anlaşılmaktan korktukları için mi yaparlar bu açıklamaları? Yoksa daha okuma eşiğinin başında okura tuzak mı kurarlar? Gerçekten hangisi doğru!

Cahit Zarifoğlu, şiir pandorası değil ama çocuk kitapları pandorası açık bir yazar. Yukarıdaki soruları onun için de sorabiliriz. Pandorasını okura açarak, eseri ile arasındaki o gizli sözleşmeyi açıklayan A. de Saint Exupéry ile Cahit Zarifoğlu'nun çocuk yazarlığı arasında benzerlikler bulmak mümkün.

Küçük Prens'in yazarı Antoine de Saint Exupéry, kitabın başında adeta bir çocuk-yetişkin oyunu oynar: *"Bu kitabı kocaman bir adama adadığım için çocuklardan beni başışlamalarını istiyorum. Önemli bir özürüm var; bu koca adam, benim yeryüzündeki en iyi dostumdur. Bir başka özürüm de var; bu koca adam her şeyi anlayabilir, çocuklar için yazılmış kitapları bile. Üçüncü bir özürüm daha var; bu koca adam Fransa'da yaşıyor, hem aç, hem üşüyor. Enikonu ihtiyacı var avutulmaya. Bütün bu özürler yetmezse, ben de bu kitabı gönül rahatlığıyla o koca adamın çocukluğuna adarım. Bütün büyük insanlar eskiden çocuktular. (Ama pek azı anımsar çocukluğunu.) Öyleyse adak yazımı düzeltiyim:"* Bu yüzden de ithaf yazısını şöyle düzeltir: *"Çocukluk Günlerimin Léon Werth'i İçin"*. * A. de Saint Exupéry; kitabı yazarken kendi çocukluğu ile yüzleştiğini itiraf etmesi okur için ne anlama gelmektedir? Yazar bu tutumu ile yetişkin okurun da kitaba başlama dan çocukluğu ile yüzleşmesini ister gibidir. Bunun anlamı ise şu: Küçük Prens, çocuk bakışına göre, ancak yetişkin dil dizgesine göre yazılmış bir kitap. O halde yazar, kitabı ithaf ettiği "koca adam" Léon Werth'in, çocuklar için yazılmış kitapları bile anlayabileceğini niçin açıklamak istemiştir? Burada yazar eseri ile okurun ikinci defa yüzleşmesini istiyor. Okurun yüzleşmesini istediği ikinci yüzleşme ise eseri ile arasındaki gizli sözleşmedir. Yazar bunu tam olarak açıklamaktan kaçınsa da okurun ulaşabileceğinden kuşku duyduğu için bu şifreleri açıklama ihtiyacı hissetmiş olabilir.

* Küçük Prens, A. de Saint Exupery, çev. Selim İleri, Bilgi Yayınevi, Ankara, s. 5